

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 15796
Tarih: 16.12.2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 16/12/2021 16:13
Sayı: E-120.10-
0929790

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), 1990 yılından itibaren işkence ve kötü muameleyle maruz kalanlar ve yakınlarına tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sunan ve başta işkence olmak üzere diğer insan hakları ihlallerinin önlenmesi için çalışan uluslararası tanınırlığı olan bir sivil toplum örgütüdür. Ülkede son yıllarda artan hak ihlallerini ve insan hakları savunucularına yönelik baskı, zorluk ve engellerin tespiti ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Av. Abdullah Koç
HDP Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

Ülkedeki insan hakları savunucuları, özellikle LGBTİ+ ve kadın hakları ile etnik ve dinsel azınlıkların haklarını savunanlar, sendikacılar, çevreciler, avukat ve gazeteciler uzun bir süredir baskı altında. Yargısal taciz ve çeşitli saldırılara maruz kalan savunucular sıklıkla Terörle Mücadele Kanunu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu veya Türk Ceza Kanunu kapsamındaki suçlarla, özellikle “cumhurbaşkanına hakaret” ile haksız yere suçlanıyor. Uzun süreli keyfi gözaltılar ve tutuklamalar, işkence ve soruşturmalar ile insan hakları savunucularının faaliyetleri engellenmeye çalışılıyor. Özellikle pandemi sebebiyle alınan tedbirler, cezaevleri dahil olmak üzere ülke sathında çoğu kez insan hak ve özgürlüklerini kısıtlayan keyfi müdahalelere yol açıyor. Ülkenin Anayasası ve tarafı olunan uluslararası sözleşmeler ile güvence altında olan hak ve özgürlükler hukuka aykırı bir biçimde genellemlerle kısıtlanıyor. Bunlara karşı çıkan insan hakları savunucuları ise dozu her an artan bir baskı ile karşı karşıya kalıyor. Yürürlük süresi uzatılan Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnameleri ise bu durumu daha da kötüleştiriyor.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı Dokümantasyon Merkezi'nin verilerine göre 1 Mart 2021 ve 31 Ağustos 2021 tarihleri arasında;

- 19 il ve 3 ilçede toplam 729 günlük, 1 ilçede ise süresiz eylem ve etkinlik yasağı konuldu.
- 119'u kadın ve LGBTİ+ hakları savunucusu, 14'ü çevre hakları savunucusu olmak üzere 1.098 hak savunucusu gözaltına alındı.
- 107 hak savunucusu çeşitli adli kontrol tedbirlerine mahkûm edildi, 33 savunucu tutuklandı.
- 23 kadın ve LGBTİ+ hakları, 21 sendikal haklar ve 11'i çevre hakları olmak üzere 124 eylem ve etkinliğe müdahale edildi, 21 etkinlik engellendi.
- 2 ilçede toplam 80 köyde süresiz sokağa çıkma yasağı ilan edildi.
- 290 savunucuya toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katıldıkları gerekçesiyle toplam 909.598 TL idari para cezası kesildi.
- 20'den fazla avukat, 87 kadın ve LGBTİ+ hakları savunucusu ve 7 çevre aktivisti dahil olmak üzere 338 kişinin yargılandığı 55 duruşma yapıldı.
- İzmir Barosu ve Diyarbakır Barosu yönetimlerine LGBTİ+ haklarına dair yaptıkları açıklamadan dolayı soruşturma açıldı.
- 18'i avukat 26 kişi hakkında soruşturma başlatıldı.

Hak savunuculuğu tanımı, Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Haklarını Savunma Hakkının Korunması Belgesine (A/RES/53/144) göre yapılmıştır. BM İnsan Hakları Savunucularının Korunması Bildirgesi'nde "insan haklarına ve temel özgürlüklere ilişkin düşünce, haber ve bilgileri yayınlamak ve başkalarına iletmenin" herkes için bir hak olarak tanımlanmıştır. Ülkede son yıllarda artan hak ihlallerini ve insan hakları savunucularına yönelik baskı, zorluk ve engellerin tespit edilmesi ve kötü muamelenin önlenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	<i>T. Hatimoğulları</i>
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	<i>S. Dede</i>
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	<i>G. Kılıç</i>
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	<i>K. Peköz</i>
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	<i>H. Eksik</i>
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	<i>O. Ersoy</i>
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	<i>N. İmir</i>
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	<i>A. Önlü</i>
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	<i>H. Kaçmaz</i>
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	<i>R. Tosun</i>
11	RIDVAN TURAN	MERSİN	<i>R. Turan</i>
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	<i>Ö. Öcalan</i>
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	<i>M. Orhan Işık</i>
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	<i>E. Aydemir</i>
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	<i>Z. Özen</i>
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	<i>D. Canbaz Kaya</i>
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	<i>H. Özgüneş</i>
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	<i>M. Çepni</i>
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	<i>A. Kenanoğlu</i>